

Любоємський Сергій Степанович,

викладач спеціальних предметів

ДНЗ Лисянський ПАЛ

ДОТРИМАННЯ ОСНОВ ГРАМАТИКИ КІНОМОВИ ПРИ СТВОРЕННІ ВІДЕОУРОКІВ ДЛЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА ПРИКЛАДІ ПРОГРАМИ ОСАМ

Епідемія «Covid-19», і пов'язаний з нею перехід на дистанційне навчання, поставили перед викладачами спеціальних предметів закладів ПТО чимало проблем. Адже, на відміну від загальноосвітніх предметів, в мережі інтернет було дуже мало навчальних матеріалів з предметів загальнопрофесійної та професійної підготовки. Одним з найдієвіших шляхів розв'язання цієї проблеми стало створення навчальних відеороликів самими викладачами. Кіно породжує ефективні, надшвидкі, мінливі образи, що стають медійними образами сучасного світу [2, с. 27]. Сучасні учні хочуть навчатися швидко, ефективно та мобільно. І навчальні відео відповідають цим потребам. Програмний засіб «oCam Screen Recorder» (далі в тексті скорочено «oCam») дозволяє записувати екран ПК і викладача одночасно. Створені з його допомогою відео легко завантажуються на платформу YouTube, так як мають невеликий розмір. Завдання для здобувачів і посилання на відео модно розмістити на платформі Google Classroom. Це дає можливість здобувачам опрацювати навчальний матеріал у зручний для них час, максимально враховуючи різні обставини: наявність електроенергії, наявність доступу до мережі Інтернет, потужність використовуваних здобувачами гаджетів (ПК, планшет, смартфон). Про те створення навчальних відеофільмів вимагає від викладачів оволодіння азами кінематографічного мистецтва, вивчення головних правил кіномови.

Зупинимось, для початку, на головних теоретичних визначеннях.

Кінотвір – серія послідовних нерухомих або рухомих зображень, які проектуються зі швидкістю 24 кадри за секунду, що створює ілюзію руху.

Кінотвор створюється шляхом зйомки камерою фотографічних зображень, або за допомогою анімаційної техніки, спеціальних комп'ютерних програм чи візуальних ефектів [1, с. 315]. Основні види кінотворів: художній (ігровий), мультиплікаційний, документальний, публіцистичний, науково-популярний [3, с. 114]. Освітні відео відносяться до категорії науково-популярних. За тривалістю показу фільми поділяються на повнометражні (більше 1 години), середньометражні (35 хвилин – 1 година) та короткометражні (до 35 хв.) [3, с. 14] які іноді називають «кіномініатюрою». Навчальні відео для дистанційного навчання підпадають під категорію короткометражних та середньометражних.

Кіномова – це набір виразних засобів, завдяки яким режисер та його група відтворюють на екрані ті чи інші події, створюють свій світ, реалізують певну ідею в своїй формі та стилістиці [4, с. 111].

Грамматика кіномови – це правила використання елементів та засобів кіномови.

Зараз ми розглянемо основні правила кіномови, яких потрібно дотримуватися при створенні навчальних відео для дистанційного навчання за допомогою оСат чи подібного програмного забезпечення.

Кадр та його композиція

Основною складовою кінофільму вважається кадр. Фільм складається з кадрів. Кадр – це нерухоме фотографічне зображення, що містить фрагмент якоїсь дії [1, с. 316]. Швидка зміна кадрів створює ефект рухомого зображення. Композиція кадру – це сукупність усіх елементів кадру, їх взаємне розташування і поєднання, а також застосування різних образотворчих і технічних методів, які дозволяють із граничною виразністю показати задум творця фільму [1, с. 317]. Викладач має добре продумати, що і як потраплятиме у кадр, правильно розмістити навчальні об'єкти. У кадр не повинно потрапляти нічого зайвого, що не стосується навчального матеріалу та може відволікати здобувачів освіти від сприйняття навчального матеріалу. У випадку з

використанням oCam потрібно грамотно розташувати об'єкти на робочому столі ПК.

Рис. 1 Кадр

Точка зору камери

Камера виконує функцію оповідача. За її допомогою визначається точка зору на події. Глядач завжди бачить тільки те, що бачить камера [1, с. 319]. Це потрібно враховувати при розташуванні камери в кабінеті або місця розташування відеонакладки з викладачем (при використанні oCam). Нижче наводимо приклад правильного та неправильного розташування відеонакладки на екрані ПК за допомогою oCam.

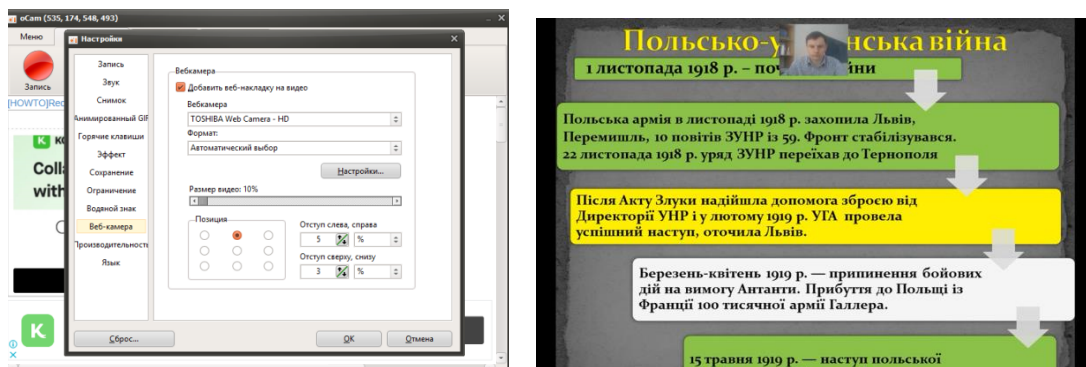

Рис. 2 Неправильне розташування

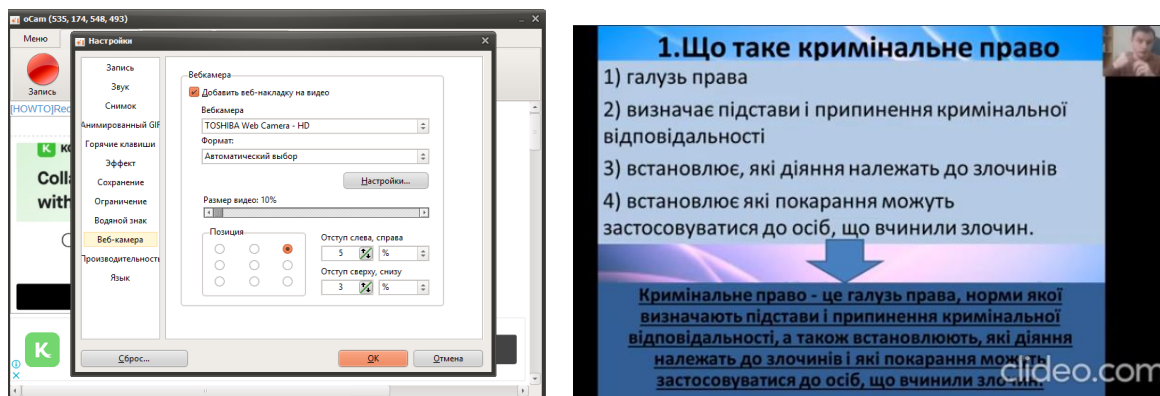

Рис. 3 Правильне розташування

План

План – це відносний масштаб зображення в кінокадрі, через вибір якого режисер здійснює свою трактовку епізоду і формує його ритм [1, с. 319]. Він може бути загальним, середнім або крупним. Вибір плану залежить від завдання яке стоїть перед викладачем. Крупний план підійде, наприклад, для запису якогось звернення до здобувачів. Середній – для демонстрації великого зображення, макету чи навчальної моделі. Загальний план – при зніманні великого простору, наприклад роботи техніки в полі.

Рис. 4 Загальний план

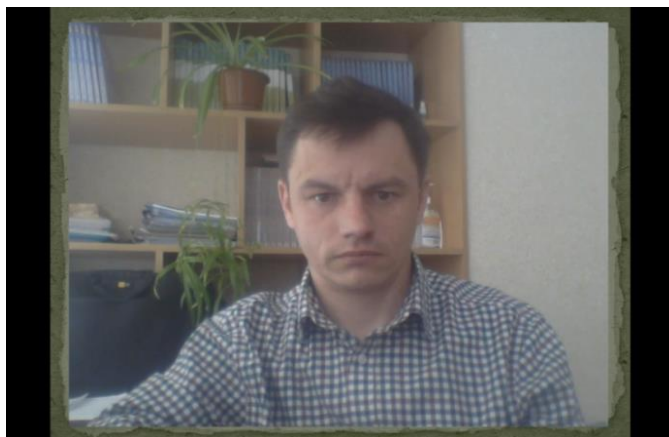

Рис. 5 Крупний план

Фокус

Фокус – один із головних засобів, за допомогою яких режисер спрямовує нашу увагу на найбільш важливі деталі [1, с. 317]. Тому потрібно ретельно продумати розміщення на робочому столі файлів чи об'єктів у презентації. Доцільно використовувати виділення кольором, чи «взяття» важливих об'єктів у рамки. Також можна використати ефекти анімації.

Класифікація злочинів залежно від ступеня тяжкості

- **Злочини невеликої тяжкості** (до 2 років) - незаконне розголошення лікарської таємниці, випуск або реалізація недоброякісної продукції.
- **Злочин середньої тяжкості** (до 5 років) - незаконне рубання лісу, наруга над могилою.
- **Тяжкий злочин** (до 10 років) - грабіж з проникненням, захоплення заручників.
- **Особливо тяжкий злочин** (більше 10 років або довічне ув'язнення) - державна зрада, умисне

Факультативні ознаки об'єктивної сторони злочину:

- Місце:** Певна територія, де відбувається суспільно небезпечне діяння і настають його суспільно небезпечні наслідки.
- Час:** Певний відрізок часу, протягом якого відбувається суспільно небезпечне діяння.
- Обстановка:** Конкретні умови, за яких вчиняється злочин.
- Засоби:** Предмети матеріального світу, що застосовуються злочинцем при вчиненні суспільно небезпечного діяння.

Рис. 6 Приклади фокусування уваги

Візуальні коди

Також важливими є візуальні коди: середовище (пейзаж чи матеріальне оточення), костюм, погода. [1, с. 321] Навчальне відео доречно записувати у навчальному кабінеті, потрібно продумати що потрапить у камеру за викладачем. Одяг також потрібно щоб відповідав призначенню відео – навчальне, позаурочне чи виховного спрямування. Погода може впливати на потребу в додатковому освітленні в кабінеті, або навпаки – затемненні вікон.

Отже при дотриманні елементарних правил кіномови викладач спеціальних предметів за допомогою програми «oCam» може достатньо легко створити ефективний навчальний відеоресурс.

Список використаної літератури

1. Волошенюк О. Граматика кіномови. *Практична медіаосвіта: авторські уроки*: збірка. Київ: АУП, 2013. С. 313-336 URL: https://www.aup.com.ua/uploads/Avtorski_yroku.pdf.

2. Гиска Л. Специфіка кіномови. *Медіатекст у сучасному комунікативному дискурсі*: кафедральний збірник тез здобувачів освіти. Миколаїв, 2020. С. 26-30 URL: [<https://mku.edu.ua/wp-content/uploads/2021/04/Zbirnyk-tez-2020-2021-Mediatekst-ostannij.pdf>].

3. Кіномистецтво: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Лариса Брюховецька. Київ: Логос, 2011. 391 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/149237948.pdf>.

4. Кондратьєва М. Мізансцена як засіб втілення режисерського бачення. *Сучасне мистецтво*. 2010. Вип. 7. С. 111-114 URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/S_myst_2010_7_10.